

تدوین مدل مفهومی مشارکت بهره برداران در توسعه باغات در منابع طبیعی (مطالعه موردی: دهستان الهیارخانی شهرستان کرمانشاه)

روبا اربعین^۱، کیومرث زرافشانی^۲، علی اصغر میرک زاده^۳ و کبری ارکوازی^۴

۱ دانش آموخته ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی، ۲ دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی، ۳ استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی، ۴ دانش آموخته ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی

r_arbaeen@yahoo.com

شارکت ذینفعان در طرح های توسعه کشاورزی و منابع طبیعی امری ضروریست، به طوری که مشارکت فعال آنان موجب پیشرفت طرح های مذکور خواهد شد. شهرستان کرمانشاه به دلیل شرایط اقلیمی و خاک مناسب از مناطق بسیار مستعد برای فعالیت های باغی به شمار می رود. لذا یکی از طرح های توسعه کشاورزی این شهرستان، طرح توسعه باغات به منظور استفاده از زمین های منابع طبیعی می باشد که هدف آن افزایش عملکرد باغات منطقه است. تحقق آن مستلزم مشارکت فعال بهره برداران می باشد. بنابراین مطالعه کیفی حاضر با هدف ارائه مدل مناسبی جهت بهبود مشارکت بهره برداران در طرح توسعه باغات صورت گرفته است. در این مطالعه به منظور بررسی فرآیند مشارکت بهره برداران از تئوری بنیانی بهره گرفته شده است. داده های پژوهش با بهره گیری از تکنیک مصاحبه عمیق، مشاهده، تهیه عکس و مطالعه اسنادی در سه مرحله کد گذاری باز، محوری و انتخابی در قالب مقایسه مداوم تحلیل گردید. جامعه مورد مطالعه شامل بهره برداران دهستان الهیارخانی و همچنین کارشناسان و مسئولین اجرایی طرح توسعه باغات استان بود که ۳۵ نفر از جامعه بهره برداران روستایی و ۱۹ نفر از کارشناسان و مسئولین سازمان جهاد کشاورزی استان به روش نمونه گیری هدفمند مورد مطالعه قرار گرفتند. نتایج حاصل از واکاوی داده ها، استخراج مدل مفهومی مشارکت بهره برداران بود که نشان داد: عوامل اجتماعی- اقتصادی، آموزشی- ترویجی، انگیزشی، قانونی، سازمانی، روانی، اقلیمی، فنی و زیر بنایی و راهبردهای اجرایی سازمان از جمله عوامل مؤثر در مشارکت بهره برداران می باشند. به منظور اعتبار بخشی به نتایج، یافته ها در اختیار کارشناسان قرار گرفت. پس از تبادل نظر بین این افراد، نتایج مورد تایید آنان قرار گرفت. یافته های این مطالعه می تواند توصیه هایی برای سیاست گذاران طرح توسعه باغات در استان به همراه داشته باشد، بدین صورت که فرآیند مشارکت بدست آمده می تواند به عنوان مبنایی جهت توسعه طرح های کشاورزی قرار گیرد.

واژه های کلیدی: مشارکت، باغبانی، منابع طبیعی، طرح های توسعه کشاورزی، تئوری بنیانی.